

Õiguskantsler

Reigo Tamm
vallavolikogu esimees
Tapa Vallavolikogu
vallavalitsus@tapa.ee

Teie 28.05.2015 nr 1-5/2385

Meie 11.07.2016 nr 6-1/150942/1602948

Eluasemekulude arvestamine toimetulekutoetuse maksmisel

Austatud vallavolikogu esimees

Õiguskantsleri poole pöördus 2015. a vallavolikogu esimees Urmas Roosimägi palvega kontrollida, kas [Eesti Vabariigi põhiseadusega](#) on kooskõlas sotsiaalhoolekande seaduse sätted¹ osas, milles need võimaldavad toimetulekutoetuse maksmisel eluasemekulude hulka lugeda halduskulu, sh remondikulu, ja renoveerimislaenu tagasimakse vaid siis, kui toetuse taotleja elab korterelamus ehk kortermajas.

Analüüsisin seda küsimust põhjalikult ja jõudsin järeldusele, et abstraktselt hinnates pole tegu põhiseadusevastaste sätetega, kuid kehtiv toimetulekutoetuse regulatsioon tervikuna peaks olema paindlikum, et tagada puudust kannatavatele inimestele abi ka erandlikes olukordades.

Põhiseaduse § 28 lõige 2 paneb riigile kohustuse osutada abi inimestele, kel puuduvad minimaalselt vajalikud vahendid inimväärseks äraelamiseks. Puuduse korral abi andmise täpsed reeglid tuleb kehtestada seadusandjal. Kuna põhiseaduse järgi tuleb inimesel ennekõike ise enda ja oma pere toimetuleku eest hoolt kanda, on seadusandja õigustatud kehtestama abi saamiseks sellised reeglid, mis soodustavad igaühe enese vastutust oma toimetuleku ja heaolu eest. See põhimõte on aluseks ka toimetulekutoetuse regulatsioonile.

Üldjuhul on eluaseme renoveerimis-, remondi-, haldus- ja teiste sarnaste kulude kandmise vajadus ettenähtav. See tähendab, et regulaarset hoolt kandes on võimalik kulutusi ära hoida või vähendada. Mõnel juhul saab leida kulutuste kandmisele alternatiivseid lahendusi (nt toetus lasterikaste perede eluasemetingimuste parandamiseks). Kui toimetulekutoetuse raames hüvitatakse piiramatult kõik eluasemega seotud kulutused, riivaks see teiste ühiskonnaliikmete õiglustunnet. Seepärast on seadusandja kehtestanud toimetulekutoetuse maksmiseks regulatsiooni, mis katab vaid eluasemega seotud hädavajalikud kulud.

Erandlikult võimaldab toimetulekutoetuse regulatsioon arvesse võtta halduskulu, sh remondikulu, ja renoveerimislaenu tagasimakset kortermajade puhul, kuna kortermajaga seotud kulude kandmist ei saa korteriomanik üksinda mõjutada. Otsus kulude kandmise kohta

¹ Kuni 31.12.2015 kehtinud [sotsiaalhoolekande seaduse](#) § 22² lõike 6 punktid 2 ja 3, mis vastavad 01.01.2016 jõustunud [sotsiaalhoolekande seaduse](#) § 133 lõike 5 punktidele 2 ja 3.

kortermajas võetakse reeglina vastu korteriomanike häälteenamusega. Kui toimetulekuraskustes korteriomanikul või -üürnikul ei oleks võimalik selliseid kulutusi toimetulekutoetuse arvestamisel eluasemekulude hulka lugeda, tekiks paratamatult võlad. See ohustaks omakorda ka teiste korteriomanike heaolu (nt jääks pooleli kogu kortermaja remont). Tekkinud võlgnevused võivad viia ka eluasemest ilma jäämiseni, kuna korteriühistutel ja -ühisustel on võlgade suurenedes õigus nõuda võlgnikult korteri võõrandamist.²

Siiski võib ette tulla olukordi, kus mõni eluasemega seotud kulu kandmine on edasilükkamatu ja vältimatu, kuid seadus seda toimetulekutoetuse määramisel arvestada ei luba. Sellisel juhul on puudust kannatav inimene või tema pere sisuliselt olukorras, kus tal tuleb valida, kas kasutada toimetulekutoetusest saadud vahendeid toidu, riiete ja muude esmavajaduste rahuldamiseks või katta sellest vältimatu kulu. Kuna kehtiv regulatsioon ei pruugi alati tagada, et puudust kannatavad inimesed saaksid ka erandlikes olukordades vajalikku abi, siis juhtisin sellele Riigikogu sotsiaalkomisjoni esimehe ja sotsiaalkaitseministri tähelepanu (kiri lisatud).

Täna Tapa Vallavolikogu veel kord olulise küsimuse tõstatamise eest.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ülle Madise

Lisa: Tähelepanekud toimetulekutoetuse regulatsiooni kohta

Angelika Sarapuu 693 8427
Angelika.Sarapuu@oiguskantsler.ee

² Võõrandamisnõude esitamise eelduseks on [korteriomandiseaduse](#) § 14 järgi: (1) omanikul on võlg 6 kuu majanduskulude osas, (2) ta on viivitanud võla tasumisega üle 3 kuu.

Sellised põhjendused esitasid [Riigikogu sotsiaalkomisjon](#) ja [Sotsiaalministeerium](#) oma vastustes õiguskantsleri küsimustele, mis puudutasid toimetulekutoetuse määramisel arvesse võetavaid eluasemekulude liike vastavalt sellele, kas toetuse taotleja elab korterelamus või kasutab muud liiki eluaset.